
Förord.

I det här numret finns en artikel på sidan 2 som skrivits enligt metoden ohejdat skrivande. Kanske var det i ett anfall av feberyrsel. Det hade då kunnat upptäckas med nedanstående instrument. En termometer som visar upp en sällsamt skön form. Artikeln handlar om det sällsamt men svårbeskrivna sköna.

Innehåll i detta nummer:

Förord.....1
S. Borg. Skönhetens parametrar.....2

Digital grusväg: Aperiodisk tidskrift. Årgång 20. Nr 1/2021, 2021-02-06. (C) Sixten Borg (redaktion). För publicerat, insänt material gäller (C) dess författare.

Korrespondens: elektronisk post [sixten\(a\)digitalgrusvag.se](mailto:sixten(a)digitalgrusvag.se).

Nätplats: <http://www.digitalgrusvag.se>.

Sl. Skönhetens parametrar

=====

Vad är det som gör att vi tycker att något vi ser är vackert? Går det att räkna ut? Sedan tidens börjande tror jag att det har debatterats vad som definierar skönhet. Det lär säkert pågå tills dess slutände också. Här kommer jag inte med svaret. Jag lyckas kanske inte ens till fullo formulera frågan. Men några exempel tänker jag rada upp, på objekt som ligger mellan det ej entydigt fula och det ej entydigt sköna. Kanske ligger de och skaver på en punkt mitt i mellan, utan att vågskålarna kommer riktigt i balans?

Vi börjar med några uppstickare. Upp från marken närmare bestämt: torn. Sockerbrukets söta torn (till höger) har en för mig okänd funktion. Det är knappast en bostad. Det ser lite mystiskt ut, inte olikt en rymdstation, fast det svävar inte i vacuum, utan står där. Kan det vara en förrymdstation? Jag kan inte identifiera skönhetens parametrar i detta torn, men det förtar inte skönheten!

En annan sorts torn är transformator-tornen. Som liten drömde jag om att bosätta mig i ett transformator-torn. Då får du vänja dig vid att gå i trappor, tipsade mig någon som var praktiskt lagd. Dessa torn är dock ofta små, och om ett transformator-torn skulle för-ses med en trappa bred nog för att bära upp en säng till sovrum-met, skulle den helt enkelt inte få plats där. Sängen. Det här tor-net är dock av större mått, och utstrålar en enkelhet och en renhet, som tilltalar mitt öga.

Ett annat transformator-torn, också otypiskt osmalt, har nästan kring-vuxits av lantbruksbyggnader, men det lyser ändå fram med sin vackert orna-menterade murning. Enkelt. Opråligt. Någon har ändå velat skapa någonting vackert. Sedan dess har tidens tand farit fram med tornet. Men skönheten skiner tappert igenom förfallet.

Tornens totala motsatser måste vara brunnarna. Murade väggar som liksom reser sig från marken fast åt andra hållet. De saknar tak, åtminstone på undersidan där vattnet dyker upp. Kan vatten dyka upp? Att dyka brukar vara att göra ett besök under vattenytan, men vattnet självt är ju alltid där. Oavsett vilket njuter jag här av det vänstra lockets reliefarbete som är som en spegel riktad mot den omgivande staden (ser du TV-tornet?), och det högra lockets enkla men fina inramning.

I Köpenhamn (Danmarks huvudstad, red. anm.) finns det Runde Tårn. Om det vore förfärligt brett och inte ett dugg högt kanske det antog formen av ett brunnslock. Då vore det som en hypotetisk avgränsning mellan två motsatser.

Ett torn som faktiskt är en länk, ohypotetisk dessutom, och representerar båda motsatserna samtidigt, är gruvlaven.

Laven är en hiss byggd ovanpå ett gruvschakt, i formen av ett torn. Fyrkantigt och brutalt vackert. Jag undrar om hålet ner i avgrunden möjligen är inklätt med murverk som en brunn under tornet! Det vore en underskön symmetri i så fall.

En annan representation av både brunn och torn, är helt uppenbar när den uppenbarar sig: vattentornet. Som silhuett mot himlen, och med sina olika ljusa ytor, har detta vattentorn i mitt tycke en påtaglig grafisk skönhet. Foten däremot är smått tråkig. Är det en ren slump att Blue Öyster Cult har skrivit en låt som heter "She's as beautiful as a foot"?

Ett annat vattentorn, faktiskt i samma stad, är kompromisslöst vackert. Om Bob Dylan kom från därifrån och dessutom ville omformulera en känd trilogi, hade han kunnat ta gitarr och trynorgel och framsjunga en banbrytande ballad kallad "Om Saruman bodde i Eslöv", till detta torns ära.

Om man inte vill bunkra vatten i ett torn kan man bunkra sig själv.

Den här bunkern på Jylland kan ha tagit intryck av ett strandat fartyg, och skaffat sig sin alldeles egna slag-sida. Det är svårt att avgöra om bunkern har flera våningar. Är den rent av ett sjunket torn? I dess fyrkantighet som vägrar vara rak och den mjuka rundheten upptill ser jag en massiv skönhet.

En annan bunker finns på närmare håll, här synlig på en närbild. Jag tror att den trots sin ålder och att den är tagen ur bruk, är full av framtidstro. Den låter sina rynkor anta formen av en framgångsrik börskurskurva. I en hård bunker ser ögat ändå mjuka nyanser.

Torn kan rymma vatten, brunnar ska helst göra det, och gruvschakt gärna inte.

Ett cementrör ligger någonstans mellan dem, som en fristad och en utväg för vattnet. Samtidigt håller den isär vattnet och stigen som går ovanpå. Den råa betongen må tyckas ful, men ramar in en skön bild av en lantlig idyll.

Hexagoner av betong utgör också en gräns mellan vatten och väg. Här löper vägen på en landtunga ut till en ö, en landtunga som behöver skyddas mot tidvattnet. Jag tycker att mönstret som bildas är mycket vackert. Växtligheten både döljer och framhäver nätmönstret som hexagonerna bildar.

Tre byggnader i fjärran får också vara med som exempel. Slaggstensväggen bjuder på en grov och rå grå yta, men också på en förtrollande vacker grön yta. De blir som det blir när man smälter järnmalm. Det är bara att acceptera: hys inte agg mot slagg!

I Kiev finns det här höghuset. Lite luggslitet, lappat och lagat. En gräll reklamskylt framför. En lite kall bild, men höghuset har en varm färg, lik grädde runt färska jordgubbar i en djup tallrik en varm sommardag. Kanske var det slitaget, kanske kontrasten mot reklamskylten, som fick mig att se skönheten hos höghuset. Som en gammal människa som må ha tappat lite av sin lyster, men inte sin varma blick och utstrålning.

Den här ruinen av en gammal industribyggnad är förbluffande vacker, och läget är fantastiskt. Den liknar en medeltida borg, strategiskt placerad så att den överblickar havet och annalkande fiender som anländer sjövägen. Om inte Hamlet har spelats här så är det en grov försummelse!

Till sist vill jag visa två konstruktioner i vad jag tror är stål. Mackapären i vitt till vänster är mycket svår att beskriva, att kalla den för ett byggbeslag kan vara att förminska den. Det skulle den i och för sig tåla, den måste vara åtskilliga våningar hög. Den tilltalar mitt öga mycket, men håller det också sysselsatt med att försöka greppa vad det ser. Den nitade balken till höger har ett klassiskt utseende, där ögat finner vila i regelbundenheten och fogsamheten till förväntan. Jag tycker båda är mycket vackra.

Att skriva om de här fotografierna inspirerade mig att hänga upp dem på Galleri Digital grusväg (<http://galleri.digitalgrusvag.se>).

#